

Asia C-456/21**Unionin tuomioistuimen työjärjestyksen 98 artiklan 1 kohdan mukainen
ennakkoratkaisupyynnön tiivistelmä****Jättämispäivä:**

23.7.2021

Ennakkoratkaisupyynnön esittänyt tuomioistuin:Rechtbank Den Haag, 's-Hertogenboschin toimipaikka
(Alankomaat)**Ennakkoratkaisupyynnön esittämistä koskevan päätöksen tekemispäivä:**

23.7.2021

Kantajat:

E

F

Vastaaja:

Staatssecretaris van Justitie en Veiligheid

Pääasian kohde

Pääasian asianosaisina ovat E ja F (jäljempänä kantajat) ja staatssecretaris van Justitie en Veiligheid (oikeus- ja turvallisuusministeriön valtiosihteeri, jäljempänä vastaaja) ja asia koskee sitä, että viimeksi mainittu on hylännyt kantajien kansainvälistä suojelua koskevat hakemukset. Kantajien mukaan he ovat Alankomaissa pitkään oleskellessaan omaksuneet länsimaalaisia normeja, arvoja ja käyttäytymissääntöjä, minkä vuoksi he tarvitsevat suojelua.

Ennakkoratkaisupyynnön kohde ja oikeudellinen perusta

Tämä SEUT 267 artiklaan perustuva pyyntö koskee ensinnäkin vaatimuksista kolmansien maiden kansalaisten ja kansalaisuudettomien henkilöiden määrittelemiseksi kansainvälistä suojelua saaviksi henkilöiksi, pakolaisten ja henkilöiden, jotka voivat saada toissijaista suojelua, yhdenmukaiselle asemalle sekä myönnetyn suojelun sisällölle 13.12.2011 annetun Euroopan parlamentin ja

neuvoston direktiivin 2011/95/EU (jäljempänä määrittelydirektiivi) 10 artiklan tulkintaa. Erityisesti kyse on siitä, milloin kolmansien maiden kansalaisia voidaan pitää määrittelydirektiivin 10 artiklan 1 kohdan d alakohdassa tarkoitettuina ”tietyn yhteiskunnallisen ryhmän jäseninä”. Toiseksi ennakkoratkaisua pyytänyt tuomioistuin pohtii, miten – ja missä menettelyn vaiheessa – lapsen etu on määritettävä ja kuinka sitä on arvioitava. Tältä osin ennakkoratkaisua pyytäneellä tuomioistuimella on myös epäilyksiä sellaisen kansallisen käytännön yhteensopivuudesta unionin oikeuden kanssa, jossa myöhempien kansainvälistä suojelua koskevien hakemusten yhteydessä ei ensimmäisistä turvapaikkamenettelyistä poiketen arvioida, onko oleskelu hyväksyttävä tavallisin perustein.

Ennakkoratkaisukysymykset

1. Onko määrittelydirektiivin 10 artiklan 1 kohdan d alakohtaa tulkittava siten, että sitä, että kolmansien maiden kansalaiset ovat omaksuneet länsimaalaisia normeja, arvoja ja tosiasiallista käyttäytymistä oleskellessaan jäsenvaltion alueella merkittävän osan siitä elämänvaiheesta, jossa heidän identiteettinsä kehittyi, ja että he osallistuvat täysimääräisesti yhteiskuntaan, on pidettävä yhteisenä taustana, jota ei voida muuttaa, tai että nämä asiat ovat niin keskeinen osa heidän identiteettiään, ettei heitä pitäisi vaatia luopumaan niistä?

2. Jos ensimmäiseen kysymykseen vastataan myöntävästi, onko kolmansien maiden kansalaisia, jotka ovat – oleskeluperusteita huomioon ottamatta – omaksuneet vastaavia länsimaalaisia normeja ja arvoja oleskellessaan tosiasiallisesti jäsenvaltiossa siinä elämänvaiheessa, jona heidän identiteettinsä kehittyi, pidettävä määrittelydirektiivin 10 artiklan 1 kohdan d alakohdassa tarkoitettuina ”tietyn yhteiskunnallisen ryhmän jäseninä”? Onko sitä, onko kyse ”tietystä yhteiskunnallisesta ryhmästä, jolla on selvästi erottuva identiteetti asianomaisessa maassa”, arvioitava jäsenvaltion kannalta vai onko sitä tulkittava, luettuna yhdessä määrittelydirektiivin 10 artiklan 2 kohdan kanssa, siten, että ratkaisevaa on se, että ulkomaalainen voi osoittaa uskottavasti, että hänen katsotaan alkuperämaassa kuuluvan tiettyyn yhteiskunnalliseen ryhmään tai että vainon harjoittaja liittyy tällaisen ominaisuuden hakijaan? Onko sen edellyttäminen, että länsimaalaistuminen voi olla perusteena pakolaisasemalle vain, jos se johtuu uskonnollisista tai poliittisista syistä, yhteensopivaa määrittelydirektiivin 10 artiklan kanssa, luettuna yhdessä palauttamiskiellon periaatteen ja turvapaikkaoikeuden kanssa?

3. Onko kansallinen oikeuskäytäntö, jossa kansallinen viranomainen kansainvälistä suojelua koskevasta hakemuksesta päättäessään arvioi lapsen etua ilman, että lapsen etu on ensin konkreettisesti määritetty (kaikissa menettelyissä), yhteensopiva unionin oikeuden ja erityisesti Euroopan unionin perusoikeuskirjan [(jäljempänä perusoikeuskirja)] 24 artiklan 2 kohdan kanssa, luettuna yhdessä perusoikeuskirjan 51 artiklan 1 kohdan kanssa? Onko tähän kysymykseen vastattava eri tavalla, jos jäsenvaltion on tutkittava oleskelulupaa koskeva

hakemus tavanomaisin perustein ja lapsen etua on arvioitava tehtäessä päätöstä hakemuksen johdosta?

4. Miten ja missä vaiheessa kansainvälistä suojelua koskevan hakemuksen käsittelyssä on perusoikeuskirjan 24 artiklan 2 kohdan kannalta otettava huomioon lapsen etu ja arvioitava sitä ja erityisesti haittaa, joka alaikäiselle aiheutuu siitä, että hän on oleskellut tosiasiallisesti pitkään jäsenvaltiossa? Onko tässä yhteydessä merkitystä sillä, onko tosiasiallinen oleskelu ollut laillista? Onko lapsen etua arvioitaessa edellä esitetyn arvioinnin yhteydessä merkitystä sillä, onko jäsenvaltio tehnyt päätöksen kansainvälistä suojelua koskevasta hakemuksesta unionin oikeudessa päätöksenteolle asetetussa määräajassa, onko aiemmin asetettua paluovelvoitetta jätetty noudattamatta ja onko jäsenvaltio jättänyt toteuttamatta maasta poistamisen sen jälkeen, kun on tehty palauttamispäätös, jolloin alaikäisen tosiallinen oleskelu jäsenvaltiossa on voinut jatkua?

5. Onko kansallinen oikeuskäytäntö, jossa tehdään ero ensimmäisten ja sitä seuranneiden kansainvälistä suojelua koskevien hakemusten välillä siten, että myöhempien kansainvälistä suojelua koskevien hakemusten yhteydessä ei oteta huomioon tavallisia perusteita, unionin oikeuden mukainen, kun otetaan huomioon perusoikeuskirjan 7 artikla, luettuna yhdessä perusoikeuskirjan 24 artiklan 2 kohdan kanssa?

Unionin oikeussäännöt, joihin asiassa viitataan

- Määrittelydirektiivin 6 ja 10 artikla sekä 15 artiklan b alakohta.
- Perusoikeuskirjan 7 artikla, 24 artiklan 2 kohta ja 51 artiklan 1 kohta.

Yhteenveto tosiseikoista ja menettelystä pääasiassa

- 1 Pääasian kantajat kuuluvat seitsenhenkiseen perheeseen. Kesäkuussa 2012 he lähtivät kotimaastaan Afganistanista isänsä, äitinsä, vanhemman sisarensa, vanhemman veljensä ja nuoremman veljensä kanssa, ja asuttuaan yli kolme vuotta Iranissa he saapuivat yhdessä Alankomaihin 1.10.2015. Kantaja 1 oli Alankomaihin saapuessaan 11,5-vuotias. Kantaja 2 oli maahantulohetkellä 10,5-vuotias. Suullisen käsittelyn ajankohtana kantajat ovat oleskelleet Alankomaissa keskeytyksettä 5 vuotta ja 8,5 kuukautta, joten he ovat vielä alaikäisiä.
- 2 Kantajat ja muut perheenjäsenet jättivät 23.10.2015 kansainvälistä suojelua koskevat hakemukset. Nämä hakemukset on lopullisesti hylätty Afdeling bestuursrechtspraak van de Raad van Staten (ylimmän hallintotuomioistuimen hallintolainkäyttöasioiden jaosto) 29.1.2019 antamilla päätöksillä. Tämän jälkeen kantajat tekivät 28.6.2019 myöhemmät turvapaikkahakemukset. Tämän myöhemmän menettelyn yhteydessä kantajat väittävät, että he ovat

länsimaalaistuneet oleskellessaan Alankomaissa ja että he tarvitsevat näin ollen suojelua.

Pääasian asianosaisten keskeiset perustelut

- 3 Kantajat ovat ilmoittaneet osallistuneensa täysimääräisesti alankomaalaiseen yhteiskuntaan siitä lähtien, kun he ovat saapuneet Alankomaihin. He ovat käyneet koulua, muodostaneet ystävyysseuroja poikien ja tyttöjen kanssa ja heillä on ollut yhteistä toimintaa näiden ikätovereidensa kanssa. Kantajat väittävät, että he ovat oleskelleet Alankomaissa sellaisessa elämänvaiheessa, jonka aikana heidän identiteettinsä kehittyi, kun otetaan huomioon myös heidän ikänsä. Tässä kehitysvaiheessa he ovat oppineet ja kokeneet voivansa itse valita, miten he elämänsä järjestävät. Koska siitä, että he voivat itse päättää olemassaolostaan koskevista olennaisista valinnoista, on tullut Alankomaissa oleskelun johdosta keskeinen osa heidän identiteettiään, he eivät voi enää muuttaa sitä tai heiltä ei joka tapauksessa voi tai saa vaatia tällaista muutosta. Kantajat väittävät tältä osin, että koska he ovat kasvaneet ja kehittyneet Alankomaissa, he eivät voi enää mukautua niihin eläintapoihin, joita heille asetettaisiin heidän palattuaan Afganistaniin.
- 4 Kantajat ovat nimenomaisesti ilmoittaneet, että heidän noudattamallaan normeilla ja arvoilla ja heidän identiteetillään ja niistä johtuvalla käyttäytymisellä ei ole mitään yhteyttä poliittisiin tai uskonnollisiin käsityksiin. Kantajat väittävät kuitenkin, että jos he eivät voi palattuaan Afganistaniin mukautua siellä vallitseviin normeihin ja arvoihin, talibanit pitävät heidän identiteettiään ja tosiasiallista käyttäytymistään siinä määrin vallitsevien käsitysten vastaisten uskonnollisten mielipiteiden ilmaisemisenä, että kantajien on pelättävä henkensä puolesta.
- 5 Kantajat luonnehtivat identiteettinsä muodostumista ja kehittymistä Alankomaissa ja tämän identiteetin ilmaisemista heidän tosiasiallisen käyttäytymisensä kautta ”länsimaalaistumiseksi”. Kantajat hakevat tämän länsimaalaistumisen perusteella Alankomaiden viranomaisten kansainvälistä suojelua.
- 6 Kantajat katsovat myös, että heille on aiheutunut vakavaa haittaa tosiasiallisen Alankomaissa oleskelun keston, oleskelun hyväksymiseen liittyvän epävarmuuden ja mahdollisesta Afganistaniin palaamisesta johtuvan pelon takia. He ovat perustelleet kantaansa asiantuntijoiden laatimalla arvioinnilla ”Best Interests of the Child -assessment” (jäljempänä BIC-arviointi) sekä yleisellä asiantuntijalausunnolla, jossa kuvataan, mitä haittaa on aiheutunut lapsille, jotka ovat vakiintuneet (Alankomaiden) yhteiskuntaan, jos he elävät pitkäaikaisen oleskelun aikana epävarmuudessa tai jos joutuvat palaamaan alkuperämaahansa (jäljempänä lausunto haitoista). Näistä kahdesta selvityksestä ilmenee, että muiden haittojen välttämiseksi on heidän etujensa mukaista saada varmuus siitä, että he voivat jäädä Alankomaihin. Kantajat katsovat, että ”lapsen edun” on johdettava

suojeluaseman myöntämiseen tai ainakin oleskelun hyväksymiseen tavallisin perustein.

- 7 Vastaja katsoo, että länsimaalaistuminen voi johtaa pakolaisaseman hyväksymiseen vain, jos se johtuu poliittisista tai uskonnollisista syistä. Länsimaalaistuneita naisia ei voida pitää määrittelydirektiivissä tarkoitettuna ”tiettyinä yhteiskunnallisena ryhmänä”. Lisäksi vastaja katsoo, että kantajilta voidaan ja saadaan odottaa, että he mukauttavat Afganistaniin palaamisen jälkeen käyttäytymistään siellä vallitseviin normeihin ja arvoihin, jolloin heille ei aiheudu vaaraa vakavasta haitasta eikä heille ole näin ollen syytä myöntää suojaa. Tässä turvapaikkamenettelyssä ei tutkita, voidaanko kantajille myöntää oleskelulupa tavallisin perustein sen perusteella, etteivät he voi mukautua Afganistanissa vallitseviin normeihin ja arvoihin.
- 8 Vastaja katsoo lisäksi, että lapsen etu on otettu riittävällä tavalla huomioon ja sitä on arvioitu päätöksenteossa ja että kantajien päätöksenteon jälkeen esittämät BIC-arviointi ja lausunto haitoista eivät anna aiheutta kyseenalaistaa tätä päätöksentekoa.

Yhteenveto ennakkoratkaisupyynnön perusteista

- 9 Tässä oikeudenkäynnissä rechtbank joutuu käsittelemään useita oikeuskysymyksiä, jotka sen mukaan edellyttävät, että unionin tuomioistuin tulkitsee unionin oikeutta.

Onko länsimaalaistumisen johdettava siihen, että jäsenvaltio myöntää suojeluaseman ja hyväksyy oleskelun?

- 10 Kysymykset, jotka rechtbankin on ratkaistava, koskevat ensinnäkin sitä, voiko länsimaalaistuminen johtaa pakolaisaseman tai toissijaisen suojelun myöntämiseen. Jos länsimaalaistuminen ei voi olla perusteena oikeudelle määrittelydirektiivissä tarkoitettuun kansainväliseen suojeluun, nousee esiin kysymys siitä, onko länsimaalaistumista pidettävä osana suojattavaa yksityiselämää tai voidaanko se katsoa hyväksyttäväksi esteeksi maasta poistamiselle tai onko oleskeluoikeus mahdollisesti hyväksyttävä länsimaalaistumisen vuoksi muilla tavallisilla perusteilla. Ulkomaalaiselle on oleskeluvan saamisen yhteydessä merkitystä sillä, millä perusteella se myönnetään; palauttamiskiellon periaate on ehdoton, kun taas tutkittaessa sitä, onko oleskelulle myönnettävä lupa Alankomaissa rakennetun yksityiselämän takia tai muilla tavallisilla perusteilla, on vertailtava etuja. Tässä vertailussa painottuu jäsenvaltioiden harkintavalta harjoittaa tiettyä maahantulopoliittikkaa ja se seikka, onko yksityiselämä rakennettu jäsenvaltion alueella laillisen vai laittoman oleskelun aikana. Näin ollen voi olla merkityksellistä, missä määrin jäsenvaltio noudattaa unionin oikeuteen perustuvaa velvollisuuttaan poistaa maasta ne ulkomaalaiset, jotka eivät oleskele laillisesti jäsenvaltioiden alueella. Jos on katsottava, että länsimaalaistuminen on vainon peruste, tällaista vertailua ei ole

tarpeen tehdä. Ulkomaalaisen menettelyllinen asema riippuu siis siitä, missä päätöksentekovaiheessa kantajien turvapaikkaperusteita on arvioitava ja miten näitä kantajien perusteita on luonnehdittava. Tämä kysymys koskee myös sitä, että – toisin kuin ensimmäisissä turvapaikkamenettelyissä – myöhempiin kansainvälistä suojelua koskeviin hakemuksiin liittyvissä kansallisissa menettelyissä ei tarkastella kysymystä siitä, onko oleskelu hyväksyttävä yksityiselämän suojan kaltaisella tavallisella perusteella.

- 11 Rechtbank pohtii, mitkä seikat ovat ratkaisevia, jotta alaikäiset ulkomaalaiset, jotka oleskelevat Alankomaissa pitkään sellaisessa elämänvaiheessa, jonka aikana heidän identiteettinsä kehittyy, ja jotka ovat lähtöisin maasta, jossa tytöillä ja naisilla ei ole samoja oikeuksia kuin pojilla ja miehillä ja jossa heidän ei katsota myöskään olevan kykeneväisiä tekemään itse olennaisia valintoja elämänsä suunnittelemiseksi ja järjestämiseksi, voidaan määritellä määrittelydirektiivin 10 artiklassa tarkoitetuksi ”yhteiskunnalliseksi ryhmäksi”. Afdeling katsoi pikemminkin, että ”länsimaalaistuneet naiset” eivät muodosta tiettyä yhteiskunnallista ryhmää, koska kyseessä on liian suuri ja liian monimuotoinen ryhmä. Tässä oikeudenkäynnissä ei kuitenkaan ole kyse ”länsimaalaistuneista naisista” vaan jäsenvaltion alueella tosiasiallisesti oleskelevista kolmannen maan kansalaisista, jotka osallistuvat täysimääräisesti yhteiskuntaan merkittävänä ajanjaksona siitä elinkaudesta, jonka aikana henkilön oma identiteetti kehittyy. Rechtbank pyytää unionin tuomioistuinta selvittämään, onko tarpeen, että ”tietyn yhteiskunnallisen ryhmän jäsenet” tuntevat toisensa ja/tai tunnistavat toisensa tällaisena ryhmänä ja pitävät tämän vuoksi itsenään yhteiskunnallisen ryhmän jäsenenä, ja onko toimivaltaisen viranomaisen tutkittava ja miten sen on tutkittava ja arvioitava tätä seikkaa. Tämä kysymys on merkityksellinen myös arvioitaessa yhteisen taustan olemassaoloa. Jos kolmansien maiden kansalaiset oleskelevat tosiasiallisesti jäsenvaltiossa sellaisessa elämänvaiheessa, jossa heidän identiteettinsä kehittyy, ja jos kyseisessä jäsenvaltiossa omaksuttujen normien ja arvojen ilmaiseminen voi johtaa vainoon alkuperämaassa, on oleskelulla peruuttamaton vaikutus. Merkitseekö tämä sitä, että kaikki tämän taustan jakavat henkilöt kuuluvat jo tästä syystä yhteiskunnalliseen ryhmään, vaikka heillä ei olisi pienintäkään tietoa siitä, että useat kolmansien maiden kansalaiset ovat tässä asemassa?
- 12 Jos unionin tuomioistuimen edellisiin ennakkoratkaisukysymyksiin antamista vastauksista selviää, että kantajia voidaan pitää tietyn yhteiskunnallisen ryhmän jäsenenä heidän länsimaalaistumisensa vuoksi, herää kysymys siitä, miten ilmaisua ”ryhmällä on selvästi erottuva identiteetti asianomaisessa maassa, koska ympäröivä yhteiskunta mieltää sen erilaiseksi” on tulkittava. Rechtbank päätelee unionin tuomioistuimen 4.10.2018 antamasta tuomiosta Ahmedbekova (C-652/16, EU:C:2018:801, 89 kohta), että vaatimus, joka koskee ”selvästi erottuvaa identiteettiä”, ja vaatimus siitä, että ryhmän jäsenet jakavat jonkin ”luontaisen ominaisuuden” tai ”heillä on yhteinen tausta, jota ei voida muuttaa” tai heille on yhteistä ”sellainen ominaisuus tai usko, joka on niin keskeinen osa identiteettiä tai omaatuntoa, ettei heitä pitäisi vaatia luopumaan siitä”, ovat kumulatiivisia vaatimuksia, joiden on täytyttävä, jotta kyseessä voidaan todeta oleva ”tietty

yhteiskunnallinen ryhmä”. Tältä osin rechtbank haluaa eritoten tietää, onko sitä, onko kantajia pidettävä tietyn yhteiskunnallisen ryhmän jäseninä, arvioitava jäsenvaltion vai vainon harjoittajan näkökulmasta. Määrittelydirektiivin 10 artiklan mukaan ensin on arvioitava, onko kyse vainon syytä, ja vasta tämän jälkeen on arvioitava, onko kyse vainon syyhyn liitettävistä piirteistä. Tämä säännöksen sanamuoto edellyttää, että ensin on tehtävä arviointi jäsenvaltion näkökulmasta, ja jos kyseinen arviointi ei anna aihetta olettaa vainon syyntä olevan olemassa, hakija voi vielä osoittaa, että vainon harjoittaja liittyy vainoon johtaneet piirteet häneen. Vainotun ryhmän ”tietty yhteiskunnallinen ryhmä” määrittämistä vaikeuttaa se seikka, että ryhmän jäsenet eivät aina esiinny alkuperämaassa ryhmänä juuri sen vuoksi, että he pelkäävät joutuvansa vainotuksi. Asianosaiset ovat yhtä mieltä siitä, että kantajien noudattamien normien ja arvojen ilmaiseminen tai heidän nykyinen tosiasiallisen käyttäytymisensä johtaa vainoihin Afganistanissa. Onko pakolaisasema myönnettävä näiden tosiseikkojen ja olosuhteiden perusteella, vaikka vainon syytä ei ole määritetty?

- 13 Rechtbank päättää unionin tuomioistuimen 5.9.20[12] antamasta tuomiosta Y ja Z (C-71/11 ja C-99/11, EU:C:2012:518, 78–80 kohta) ja 7.11.2013 antamasta tuomiosta X, Y ja Z (C-199/12, EU:C:2013:720, 74 ja 75 kohta), että kun on olemassa syy vainolle, kansainvälistä suojelua hakevilla ei ole velvollisuutta mukauttaa käyttäytymistään tosiasiallisen vainon välttämiseksi. Rechtbank pyrkii selvittämään, voidaanko tilanteessa, jossa ei ole olemassa vainon syytä ja jossa pakolaisasemaa ei voida myöntää länsimaalaistumisen perusteella, asianomaisilta odottaa, että he voivat palauttamisen jälkeen mukauttaa normejaan, arvojaan ja käyttäytymistään alkuperämaassa vallitseviin normeihin, arvoihin ja käyttäytymiseen, ja voiko toissijaisen suojelun myöntämisen peruste olla vielä olemassa. Rechtbank pyytää unionin tuomioistuinta selvittämään, voidaanko kantajilta vaatia sitä, että yrittävät välttää vainoa salaamalla noudattamansa normit ja arvot ja käyttäytymällä pidättyväisesti, ja onko tämä vaatimus korkeampi, kun on kyse sellaisen vainon välttämisestä, joka perustuu vainon harjoittajan heihin liittämiin piirteisiin. Jäsenvaltion näkökulmasta on niin, että jos kantajien kaltaisia länsimaalaistuneita henkilöitä ei pidetä yhteiskunnallisena ryhmänä, vainon syytä ei ole olemassa. Voidaanko kantajia kuitenkin pitää pakolaisina sellaisten vainon harjoittajan heihin liittämien poliittisten tai uskonnollisten käsitysten perusteella, jotka poikkeavat vallitsevasta normista? Vai onko määrittelydirektiivin 10 artiklaa tulkittava siten, että he eivät voi saada pakolaisasemaa vaan mahdollisesti ainoastaan toissijaisen suojeluaseman?

Lapsen etu

- 14 Toinen rechtbankin ratkaistava pääkysymys on se, kuinka lapsen etu on otettava huomioon ja kuinka sitä on arvioitava näissä turvapaikkamenettelyissä. Unionin tuomioistuin on todennut 14.1.2021 annetun tuomion TQ (C-441/19, EU:C:2021:9) (jäljempänä tuomio TQ) 4[5] kohdassa, että perusoikeuskirjan 24 artiklan 2 kohdassa määrätään, että kaikissa lasta koskevissa viranomaisten tai yksityisten laitosten toimissa on ensisijaisesti otettava huomioon lapsen etu. Tämä velvollisuus merkitsee sitä, että toimivaltaisen viranomaisen on myös määritettävä

tämä lapsen etu, sillä muuten perusoikeuskirjan 24 artiklan 2 kohta menettäisi tehokkaan vaikutuksensa. Lisäksi kantajien esiin tuomat tosiseikat ja olosuhteet edellyttävät sen arvioimista, onko haitan, joka jäsenvaltion alueella on aiheutunut ajan kulumisen vuoksi, johdettava siihen, että heillä on oikeus saada suojelua. Kantajat ovat perustelleet tämän haitan vakavuutta ja laajuutta monialaisen tieteellisen selvityksen avulla. Tässä yhteydessä rechtbankin on arvioitava, onko tämä haitta, joka ei johdu turvapaikkaperusteista mutta joka on merkityksellinen lapsen edun kannalta kansainvälistä suojelua koskevalla hakemuksella aloitetussa menettelyssä, otettava huomioon ja miten sitä on punnittava. Lapsen etu, sellaisena kuin siihen on vedottu näissä menettelyissä, koskee lähinnä haittaa, joka on aiheutunut ennemminkin pitkäaikaisesta oleskelusta Alankomaissa kuin alkuperämaassa saaduista kokemuksista tai uhkauksista tai tapahtumista, joita pelätään paluun jälkeen. Esiin tulevat kysymykset koskevat sitä, voidaanko katsoa, että jäsenvaltio on kykeneväinen arvioimaan lapsen etua, jos toimivaltainen viranomais ei ensin määritä kyseistä lapsen etua, ja onko tilanteessa, jossa tehdään myöhempi suojelua koskeva hakemus, katsottava, että lapsen edulle voidaan antaa vähemmän tai ei lainkaan painoarvoa, jos lapsen etu voisi johtaa vain oleskelun hyväksymiseen tavallisilla perusteilla. Tässä yhteydessä nousee esiin myös kysymys siitä, kuuluvatko kantajien omaksumat länsimaalaiset normit ja arvot perusoikeuskirjan 7 artiklassa suojattuun ja turvattuun yksityiselämään. Voidaanko siinä tapauksessa, ettei kyseessä ole pakolaisasema, ja jotta voidaan välttää määrittelydirektiivin 15 artiklan b alakohdassa tarkoitettu tilanne, kantajilta odottaa, että he salaavat Alankomaissa kehittyneen identiteettinsä? Voiko länsimaalaistuminen olla yksityiselämään liittyvä peruste, joka voi johtaa etujen punninnan jälkeen oleskelun hyväksymiseen tavallisilla perusteilla?

- 15 Unionin tuomioistuimen 18.12.2014 antamasta tuomiosta M’Bodj (C-542/13, EU:C:2014:2452) (jäljempänä tuomio M’Bodj) ilmenee, että toissijainen suojeluasema voidaan myöntää vain, jos ulkomaalainen on todellisessa vaarassa kärsiä määrittelydirektiivin 15 artiklassa tarkoitettua vakavaa haittaa. Määrittelydirektiivin 6 artiklan mukaan tällaisen haitan aiheuttajan on oltava yksi vakavaa haittaa aiheuttavista ”toimijoista”, joita ovat valtio, valtiota valvonnassaan pitävät puolueet tai järjestöt tai muut kuin valtiolliset toimijat, joita vastaan valtio tai nämä osapuolet ovat kykenemättömiä tai haluttomia tarjoamaan suojelua. Kantajille aiheutuneet haitat eivät liity turvapaikkaperusteisiin. Käsiteltävässä asiassa voitaisiin väittää, että tuomiossa M’Bodj tarkoitettun tilanteen tavoin kyse ei ole toimijasta, joka on aiheuttanut haittaa ja aiheuttaisi haittaa edelleen, jos oleskelua ei hyväksytä. Kun otetaan huomioon edellä mainittu tuomio TQ, kaikissa menettelyssä ja menettelyn kaikissa vaiheissa on ensisijaisesti otettava huomioon lapsen etu. Jos tuomiota M’Bodj voidaan soveltaa käsiteltävässä asiassa kyseessä olevan kaltaisiin tosiseikkoihin ja olosuhteisiin, lapsen etua, sellaisena kuin se ilmenee esitetyistä selvityksistä, ei voida kuitenkaan tässä oikeudenkäynnissä juuri lainkaan täsmentää. Voitaisiin kuitenkin väittää, että menettelyjen kesto ja se, ettei ulkomaalaisia ole poistettu maasta ensimmäisen menettelyn päätteeksi, ovat osittain jäsenvaltion vastuulla. Rechtbank pyytää näiden seikkojen perusteella unionin tuomioistuinta

täsmentämään, miten tuomioita M’Bodj ja TQ on tulkittava käsiteltävässä asiassa ja miten nämä tuomiot ovat yhteydessä toisiinsa.

- 16 Nyt käsiteltävissä menettelyissä on kyse myöhemmistä turvapaikkahakemuksista. Kansallisessa oikeuskäytännössä on vuoden 2000 ulkomaalaislain voimaantulon myötä tehty ns. tiukka rajanveto turvapaikkamenettelyjen ja tavallista oleskelua koskevien menettelyjen välillä. Tämä rajanveto merkitsee sitä, ettei turvapaikkamenettelyssä oteta huomioon tavallisia perusteita, ja vastaavasti sitä, ettei tavallisessa menettelyssä oteta huomioon turvapaikkaperusteita. Tästä seuraa erityisesti, että viran puolesta ei tutkita sitä, onko oleskelu hyväksyttävissä tavallisin perustein, kun on kyse myöhemmistä hakemuksista. Tästä syystä kansallisen oikeuskäytännön perusteella asiantuntijalausunnoille ja näin ollen lapsen edulle ei anneta lähestulkoon mitään painoarvoa, jos länsimaalaistuminen ei johda suojeluun esillä olevissa menettelyissä. Unionin tuomioistuin on kuitenkin nimenomaisesti todennut tuomiossa TQ, että kaikissa lapsiin liittyvissä toimissa on ensisijaisesti otettava huomioon lapsen etu, ja perusoikeuskirjan 24 artiklan 2 kohdassa, luettuna yhdessä perusoikeuskirjan 51 artiklan 1 kohdan kanssa, vahvistetaan lapsen oikeuksien perustavanlaatuisen luonne. Unionin tuomioistuin on myös 10.6.2021 annetussa tuomiossa LH (C-921/19, EU:C:2021:478, jäljempänä tuomio LH) todennut muun muassa, että kun kyseessä on asiakirjojen tutkiminen ja yhteistyövelvoitteen täyttäminen, tällainen erottelu kansainvälistä suojelua koskevien ensimmäisen ja myöhempien menettelyjen välillä on ristiriidassa unionin oikeuden kanssa. Rechtbank tiedustelee ennakkoratkaisukysymyksillä unionin tuomioistuimelta olennaisesti sitä, onko katsottava, että tuomiota LH, kun otetaan huomioon tuomio TQ, on sovellettava vastaavasti sen arvioinnissa, onko sallittua tehdä erottelu kansainvälisen suojelun hakemista ja siten oleskelun hyväksymistä koskevien ensimmäisen ja myöhempien menettelyjen välillä.

Acte clair/acte éclairé

- 17 Rechtbankin esittämien ennakkoratkaisukysymysten osalta ei ole käynyt ilmi, että kyseessä olisi acte clair, koska määrittelydirektiivin 10 artikla ei ole yksiselitteinen käsitteiden ”yhteinen tausta” ja ”ominaisuus, joka on keskeinen osa identiteettiä” määritelmän ja ulottuvuuden suhteen, eikä perusoikeuskirjan 24 artiklan 2 kohdassa määrätä nimenomaisesti siitä, että toimivaltaisen viranomaisen on konkreettisesti määritettävä lapsen etu kaikissa menettelyissä, eikä siitä, mikä painoarvo tälle edulle on sitten annettava. Unionin oikeudesta ei myöskään ilmene, onko Alankomaiden oikeuskäytäntö, jossa tehdään tiukka erottelu turvapaikkamenettelyjen ja tavallista oleskelua koskevien menettelyjen välillä, unionin oikeuden mukainen. Näitä säännöksiä ei myöskään ole muotoiltu niin selkeästi, että niiden tulkinnasta tai soveltamisalasta ei jäisi minkäänlaista epäilystä. Kyse on nimittäin siitä, onko kansallinen oikeuskäytäntö, jota rechtbankin muotoilemat oikeuskysymykset koskevat, yhteensopiva määrittelydirektiivin ja perusoikeuskirjan kanssa. Lisäksi ennakkoratkaisukysymyksien osalta ei ole myöskään käynyt ilmi, että kyseessä olisi acte éclairé, koska unionin tuomioistuin ei ole vielä aiemmin antanut selkeää

vastausta näihin kysymyksiin, eikä kyseisiin kysymyksiin ole myöskään löydettävissä vastauksia unionin tuomioistuimen samankaltaisia tapauksia koskevan vakiintuneen oikeuskäytännön perusteella.

Päätelmä

- 18 Rechtbank katsoo, että pääasian ratkaiseminen edellyttää ennakkoratkaisupyynnön esittämistä, joten se esittää unionin tuomioistuimelle edellä esitetyt kysymykset. Lisäksi näihin kysymyksiin annettava vastaus on tärkeä useille alaikäisille, jotka ovat rinnastettavassa tilanteessa. Rechtbank pyytää unionin tuomioistuinta käsittelemään esitetyt kysymykset nopeutetussa menettelyssä, jotta ajan kulumista ja kantajien kehitykselle edelleen aiheutuvaa haittaa rajoitettaisiin mahdollisimman paljon.